

Motion till riksdagen 2013/14:U315

av Åsa Torstensson m.fl. (C, FP, KD, MP)

Stärk det nordiska samarbetet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett fortsatt arbete för att undanröja gränshinder.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nordisk katastrofenhet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av åtgärder för att göra Norden till en fullt ut gemensam arbetsmarknad.¹
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en gemensam auktorisation av en utbildning som är godkänd i ett annat nordiskt land.²
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samverkan kring små och sällsynta diagnoser.³
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att Norden tar på sig en samordningsroll för att värna Arktis och ursprungsbefolkningens intressen mot de växande hoten när det gäller miljö, utvinning av naturresurser, transport och säkerhet.

¹ Yrkande 3 hänvisat till AU.

² Yrkande 4 hänvisat till UbU.

³ Yrkande 5 hänvisat till SoU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Efter sextio år av formaliserat samarbete mellan de nordiska länderna genom Nordiska rådet är fortfarande avskaffandet av gränshinder den viktigaste uppgiften för att internt stärka Norden som en fungerande region för sina invånare. Det ska vara enkelt för nordbor att bosätta sig och röra sig mellan de olika nordiska länderna oberoende av om man är pensionär, studerande, arbetssökande eller föräldraledig. Det nordiska näringslivet stärks genom färre gränshinder och harmoniserade regler. Det bidrar till ökad tillväxt och ökat välbefinnande i hela Norden. Dock anser vi att gränshindren inte avvecklas i förväntad takt. Delvis kan det bero på att vi aldrig kommer att ha avskaffat alla gränshinder. Nya hinder uppstår som ett resultat av utvecklingen i världen, i EU och i våra länder samt som en effekt av att gamla hinder avvecklas. Det är således ett arbete som ständigt måste fortgå med hög prioritet.

Tusentals människor pendlar varje dag mellan länderna, i Öresundsregionen och i regionen mot Norge. Inte sällan har det varit skatteproblem vid inkomst på ena sidan gränsen och folkbokföring på den andra. Många justeringar har gjorts men problematiken är långt ifrån till fullo löst för gränspendlare.

Att två länder står utanför EU förstärker behovet av samarbete, såväl inom som utom EU. Det är angeläget att hävda en nordisk identitet inom EU, att skapa förståelse för våra särskilda förutsättningar, vårt klimat och våra glest befolkade länder i Europas nordvästra hörn.

Det utrikespolitiska samarbetet är också mycket viktigt. 2009 presenterades den så kallade Stoltenberg rapporten med 13 rekommendationer för utveckling av det nordiska utrikes- och säkerhetspolitiska samarbetet. Det handlar om sju olika områden: fredsbyggande, luftövervakning, havsövervakning och arktiskt samarbete, samhällssäkerhet, utrikesförvaltning, militärt samarbete och en ömsesidig säkerhetspolitisk solidaritetsförklaring. Steg för steg har Stoltenbergs rekommendationer antagits och blivit förverkligade. Sverige och Finland har exempelvis beslutat att genom övningsverksamhet delta i övervakning av Islands luftrum tillsammans med Norge.

En rekommendation i Stoltenberg rapporten som har stor betydelse för vanliga medborgare men som ännu inte har förverkligats är rekommendation nr 8. Den handlar om att bilda en nordisk katastrofberedskap för att förstärka katastrofberedskapen i Norden och dess närområden. Enheten skulle t.ex. ha exakt kunskap om de resurser som kan mobiliseras vid större katastrofer och olyckor, den skulle kunna bistå enskilda länder i särskilt krävande operationer samt arrangera regelbundna övningar. Enheten skulle komplettera de existerande internationella och bilaterala räddningsavtalen.

Ungdomsarbetslösheten är ett gemensamt problem i alla våra nordiska länder. Omkring 300 000 unga under 25 år i Norden riskerar permanent utanförskap, slog en rapport beställd av Nordiska ministerrådet fast sommaren 2012. Det motsvarar ungefär 10 procent av dem som är mellan 15 och 24 år. De har varken utbildning eller jobb och riskerar att stå utanför samhället större delen av sitt vuxna liv.

Fel! Okänt namn på

De nordiska länderna har valt olika sätt att ta itu med ungdomsarbetslösheten. Att ta del av varandras erfarenheter och samarbeta över landsgränserna är ett avgörande steg för att nå resultat. Ambitionen måste vara att Norden ska fungera som en fullt ut gemensam arbetsmarknad. Arbetskraftsbehoven varierar inom olika yrken och mellan länderna och en gemensam auktorisation av yrkesutbildningar skulle bidra till att bättre täcka dessa arbetskraftsbehov. Om Norden ska bli en gemensam arbetsmarknad fullt ut måste vi låta arbetslösa få ta med praktikersättning till ett annat nordiskt land, ändra utbildningsreglerna så att det blir möjligt att studera och få en examen som är godkänd i hela Norden samt förtydliga a-kassereglerna och se till att de tolkas på samma sätt så att ingen hamnar mellan stolarna. Vidare bör det göras en översyn av studiemedels- och föräldrapenningreglerna.

Den nordiska välfärdsmodellen måste vara ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar. Norden ska vara den bästa platsen för barn och unga. Det är en viktig utgångspunkt. När det gäller alkohol och narkotika är situationen likartad, liksom de problem drogerna ger upphov till. Därför är nordiskt samarbete viktigt, inte minst då det handlar om att påverka alkohol- och narkotikapolitiken inom EU.

Det finns goda förutsättningar för ett fördjupat nordiskt samarbete inom en rad välfärdsområden som hälso- och sjukvård, äldreomsorg och socialtjänst. Ett exempel som bör bli föremål för fördjupad samverkan är arbetet med små och sällsynta diagnosgrupper. 2010 presenterade Nordens Välfärdscenter en rapport som handlar om att starta ett projekt om sällsynta diagnoser.

Insatserna för att förbättra miljötillståndet i hav och vattendrag, inklusive Östersjön, Nordsjön och Arktis, måste intensifieras. Intresset för det arktiska området har ökat markant under de senaste åren. De rika mineralfyndigheter som exempelvis hittats på Grönland lockar företag från många längre ifrån liggande nationer.

Det är angeläget att Norden tar på sig en samordningsroll för att värna Arktis mot de växande hoten när det gäller miljö, utvinning av naturresurser, transport och säkerhet. Det är viktigt att värna ursprungsbefolkningens intressen i Arktis, att utvinning och nyttjande av naturresurser, främst olja och mineraler, inte får ske på bekostnad av miljön. Sverige bör också verka för att särskilt känsliga områden skyddas från exploatering samt att marina områden inrättas.

Miljön känner inga gränser. Därför måste vi samarbeta för att nå resultat. Den amerikanske presidentens besök i Stockholm och överenskommelsen mellan de nordiska statscheferna och president Obama bekräftar ett samarbete i denna viktiga fråga. Vidare är det viktigt att säkra att den ökade fartygstrafiken i nordost och västpassagen sker kontrollerat och miljösäkert. Sverige bör också verka för att särskilt känsliga områden ska skyddas från exploatering. Även det omfattande och viktiga samarbete som Nordiska rådet utvecklat med nordvästra Ryssland och de baltiska länderna främjar säkerhet, stabilitet och hållbar utveckling i hela regionen.

Behovet av ett nära samarbete i Norden är fortfarande stort. Vi har många gemensamma utmaningar längst upp i Europas och EU:s nordvästra hörn. Tillsammans kan vi stå starkare nationellt, nordiskt och internationellt. Men

Fel! Okänt namn på

det finns fortfarande en rad motverkande gränshinder. Arbetsmarknad, skatter, utbildning, socialförsäkring, pensioner och bankväsende är några områden där den enskilde kan uppleva svårigheter och osäkerhet avseende olika nationella regler som ibland till och med kan drabba dubbelt negativt. Näringslivet skulle också utvecklas ytterligare om gränshinder avskaffas och samordnade satsningar på infrastruktur görs. Detta bör ges regeringen till känna.

Stockholm den 27 september 2013

Åsa Torstensson (C)

Anita Brodén (FP)

Jan Lindholm (MP)

Anders Andersson (KD)